

TRIBUNA

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 cor.
pe 1/4 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminecă pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:
de un sâr garmond: prima dată 14
bani; a doua oară 12 bani; a treia
oară 8 b. de fiecare publicație.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitate.

Scrisori neînscrise nu se primesc.

Destrămarea lor.

Să urmărim cu constatarea înregistrate de Beksics Gusztáv: pentru a dovedi destrămarea ce se petrece în sinul poporului maghiar.

«In Baranya, scrie Beksics, populația scăzut în nu mai puțin de cât 114 comune. In Háromszék în 28 comune... Și nu e sat unguresc (în comitatele mixte) unde să nu se arate acest proces de descompunere grav. Dacă e ceva ce ar trebui să fie obiect de îngrijire pentru guvern, autorități și legislație, apoi acest regres caracteristic al maghiarimei ar merita o deosebită sollicitudine»...

Constată adică scriitorul maghiar că regresul acesta e nu numai din cauza emigrațiilor, cum s'ar putea presupune de pildă în comitatul Trei-Scaune, al cărui Secut se duc în România, ci *ingrijorarea cea mare este din cauza scăderii casurilor de naștere*.

Astfel până-ce în 1891, de pildă, erau *pro mille* 42.3 casuri de naștere între Unguri, în 1896 — *oară mileniului* — sunt 40.4, în 1900 scade la 39.2 ear peste un an, la 1901, și mai rău: 37.6. In zece ani o diferență de 4.7 pro mille, — nu e greu de făcut socoteală unde ar ajunge lucrurile dacă asta va urma și în viitor... Celei 20 milioane Unguri nici peste altă mie de ani nu mai ajung să fie — realitate.

«Trebuie să recunoaștem sincer, că puterea expansivă a Ungurilor d'asemeni a

scăzut chiar pe Alföld, dar mai ales dincolo de Dunăre. Și dinpotrivă: într'o multime de comitate nemaghiare nașterile parte au sporit, parte n'au dat îndărăt prea tare. Astfel s'a creat situațiunea penibilă că dela 1896 până la 1902 coeficientul nașterilor maghiare a ajuns mai mic de cât cel al oricărei dintre naționalități... Coeficientul maghiarilor este de 39.2, a Slovacilor, de pildă 43.6.

Și când ne gândim că Slovacii traesc cea mai amărită viață, că aproape nu e an când în vre-un comitat ori altul slovac să nu bătue foamea, pe când Maghiarii sunt stăpâni peste cele mai bogate locuri ale țării, și stăpânirea desigur nu-i prigonește nici ea, ci din contră, îi favorizează în toate!

Dar dacă destrămarea s'ar opri la asta! Insuși Beksics constata însă că destrămarea se arată și altfel: numărul emigranților crește, averile cari se vând la licitație sporesc din an în an, pe când Slovacii de pildă, pentru maghiarizarea cărora mai mult se cheltuește, între cari sunt mai numeroase școli de stat, dintre cari emigrează mai mulți, *pe banii câștigați în America deposedează și pe proprietarii maghiari*.

»Bani trimiși acasă de Slovacii emigrați — zice Beksics în »Budapesti Hirlap« — treptat — treptat deposedează pe Maghiarii și pe Germanii patrioți din părțile nordice ale țării.

Cum stă treaba apoi în cele morale, seria de delapidări pela bănci și pela oficiile de stat, sunt o tristă mărturie. Și nu mai

departe de cât zilele trecute înregistra »Alkotmány« destrămarea în viața bisericească. Numărul celor cari nu mai vor să știe de taina sfântă a botezului și a cununiei crește din an în an; nu s'au împlinit încă zece ani dela punerea în vigoare a legilor politico-bisericești, și numărul nebotezaților a ajuns deja la cifra de 110.600.

Eată tot atâtea probleme cari merită să fie studiate de bărbații de stat maghiari. Și în același timp să se încerce lecuirea reului constatat.

La tot cazul asistăm la o ciudată experiență: ministri își dau o deosebită trudă în născocirea mijloacelor de maghiarizare a naționalităților, pe când destrămarea propriului lor neam pare-că-i lasă indiferenți chiar și, după-ce alarma o dă un publicist sovinișt notoric, Beksics, în ziar de importanță, cum este »Budapesti Hirlap«.

Noi ne întrebăm însă: oare fruntașii unui popor care nu este înzestrat cu cele mai înalte însușiri etnice și în sinul căruia procesul de descompunere îl constată chiar acești fruntași, să nu aibă altă preocupare mai practică decât contopirea altor neamuri din jur, ale căror calități superioare sunt în deobște cunoscute?

Face Berzeviczy plan cum să-i maghiarizeze pe Slovacii de pildă, și pe Români, pe când Beksics arată că aceste două neamuri progresează cu toate nevoile multiple? E oare cuminte asta?

Români și Greci în Epir.

De câte ori e vorba de provincia multoasă a Epirului, la vecinii dela Sud se observă multă enervare și presa lor dă semnalul de alarmă.

Nu știm pentru ce cauze Grecii consideră Epirul ca un ținut unde nu se poate și nu trebuie să li-se dispute terenul, unde ei trebuiesc lăsați singuri și a tot stăpânitori, ca să-și exercite influența lor națională și culturală.

De câte ori, fie Români, fie alt popor, vin în Epir, ca să se răspândească o altă cultură decât cea grecească, ori înființează alte instituțiuni, Grecii devin violenți, agresivi, socotesc aceasta ca o violare a unor drepturi netăgăduite ale lor.

Repetăm, că nu știm, cari sunt aceste drepturi și nu înțelegem de ce Epirul ar fi o provincie, care trebuie să fie închisă pentru alții, afară de Greci.

In adevăr, dacă răsfoim istoria din timpurile cele mai vechi și până la cele mai noi nu găsim ca vre-odată Epirul să fi fost grecesc ori considerat ca atare ori să fi intrat în alcătuirea vre-unui stat elen. Țară barbară, deci țară locuită de neamuri străine, așa îl numiau Grecii din timpurile clasice. In aceste timpuri Grecii n'au exercitat decât o influență culturală foarte mică, aproape nulă, asupra acestei provincii.

Așa a fost în vremurile vechi. Romanii strămoșii noștri, au fost cei dintâi cari au pus

mâna pe Epir. Comandantul Paul Emiliu a dărâmat 70 de cetăți și a dus în robie la Roma sute de mii de oameni de acolo. In locul lor au fost aduși coloniști romani cu un scop îndoit: să populeze țara și să menție liniștea, împedcând ori-ce răscoală eventuală a locuitorilor indigeni.

Mai târziu imperiul roman din Orient capătă un caracter grecesc și Epirul face și el parte integrantă din imperiul bizantin. Devine independent, însă cu caracter românesc, acolo fiind Ano-Vlachia. Grecia proprie încă dela 320 a. Chr. își perduse independența, cucerită fiind de armele lui Filip II și ale lui Alexandru cel mare. Dela Macedonenii a trecut sub Romani și apoi a trecut și ea în alcătuirea imperiului bizantin, considerată ca provincie supusă.

Capitala imperiului era Constantinopolul și de acolo erau împărații, ear Atena era un simplu oraș provincial, fără deosebită însemnătate. In trecut menționăm aci că Grecia a stat supusă rînd pe rînd Macedonenilor, Romanilor Italianilor (Republicii Venetia) și Turcilor două mii de ani fără întrerupere, dela 323 a Chr. devenind independentă tocmai la 1830 p. Chr.

Reiese, dar, deci că Grecii, cari în totdeauna își bazează pretențiile pe starea lucrurilor din trecutul îndepărtat, nu pot invoca în favoarea lor drepturi istorice în ceea-ce privește Epirul.

Dar trebuie să recunoaștem, că drepturile istorice n'au în ele decât o valoare relativă și trag puțin în cumpănă, atunci când nu sunt spriginite pe situația lucrătorilor din prezent, pe drepturi etnografice actuale.

Dacă într'un anumit ținut majoritatea locuitorilor e de acelaș neam cu tine, vorbește aceeași limbă cu tine, în acest caz pretențiile tale asupra acestui ținut sunt justificate mai mult, de cât dacă veacuri întregi ai stăpânit acolo fără ca, după retragerea ta, să îți lăsat vre-o urmă de stăpânire.

Mongolii, ca să cităm un exemplu, au domnit vreme îndelungată și o bună parte din Europa. Aceasta, însă nu însemnează, că ei ar avea vre-un drept asupra celei părți.

Vorbim de aceste lucruri, elementare în realitate, pentru-că Grecii fac prea des caz de pretensele lor drepturi istorice, chiar atunci când ele nu sunt întemeiate de cât pe vre-o inscripție ștearsă din rămășițele vre-unui templu păgân.

Revenind la Epir și la drepturile etnografice ale Grecilor, constatăm, că și în această privință supărarea lor pentru faptul că noi întreținem acolo școli ori deschidem alte instituțiuni, nu e cătuși de puțin îndreptățită și nu corespunde cu realitatea lucrurilor.

Epirul nu e provincie locuită de Greci. Nu numai atât. Grecii se găsesc în minoritate însemnată față de Români și Albanezi. Acum în urmă acest adevăr a fost relevat și confirmat prin indiscutabile date statistice de către marea presă din Apusul Europei, între care cităm mai ales jurnalul »L'Indépendance Belge«.

Datele stabilite de străini imparțiali și în organe așa de serioase le socotim ca desinteresate și prin urmare ca corespunzătoare adevărului.

Bazați pe ele, repetăm constatarea că Grecii se găsesc în Epir în mică minoritate și ca o

Nou secretar de stat. Conform budgetului pe 1904 în ministerul de agricultură se va sistemisa și un al doilea post de secretar de stat. Necesitatea noului post se motivează cu insuficiența personalului actual de a putea isprăvi restanțele îngrămădite în acest minister dela anul 1884 încoaci. (?) Un ziar din Viena este informat că postul va fi împlinit cu bar. *Rapais* Radó, care și până aci a rezolvat afacerile secretarului de stat.

Legi sancționate. Legile votate în Sâmbăta Rusăliilor din partea Casei Magnatilor, în aceeași zi încă, au fost sancționate de Maiestatea Sa. Foaia oficioasă a publicat deja Duminecă legile referitoare la investiții și regularea salariilor funcționarilor comitatensți și notarilor comunali.

Crisa disidenților. Die Zeit din Viena, a intervievat pe *Szentiványi* Árpád, aderent și pe vremuri președinte al fostului partid apponyist, care a declarat că va ieși din grupul disidenților. *Szentiványi* a zis că pe dînsul îl urmează șeșe inși, cari asemenea nu aprobă planul lui Apponyi de a se constitui în nou partid de opoziție.

Față cu știrea aceasta »Budapesti Hir-lap« în numărul de ieri afirmă că *Apponyi* deși surprins dureros, de abandonarea foștilor săi amici politici, nu renunță la planul său și încurând va desvolta programul noului său partid.

Răsboiul ruso-japonez.

Debarcarea în sinul Kin-tșu.

Contra-admiralul *Togo* (fratele admiralului *Togo*) raportează următoarele: La ordin superior a voit să îndrepteze un atac contra orașului *Kao Ping* de pe peninsula *Liao-Tong*. În apropierea portului *Arthur* a fost martor ocular al catastrofei vasului *Hatsuse* acordând ajutor celor scăpați și luând

parte la respingerea torpilorilor ruși. Tot în aceeași noapte am intrat în portul *Pe-ști-li*, la 16 în apropierea orașului *Hin-tșau* am explorat malul și am debarcat lângă *Tong-su*, unde am gonit pe Ruși din pozițiile lor. La 17 am ancorat în sinul *Kintșu* unde am făcut încercare să arunc în aer podul căii ferate.

Aseidierea Port-Arthurului.

Londra, 24 Maiu. Lui «*Daily News*» i-se telegrafează din *Tșifu*, că în portul *Arthur* sunt așezate multe mine submarine, cari au fost așezate nu numai de flota dela *Port-Arthur*, ci și de vasele japoneze când făceau încercări să închidă esșirea portului.

Paris, 24 Maiu. «*Temps*» vesteste din *Paris*, că generalul *Stössel* a dat din *Port-Arthur* o năvală cu succes împotriva Japonezilor, cari au fost respinși. Perderile Japonezilor sunt de 1000 oameni, ear ale Rușilor 150.

Noul plan de răsboi al Japonezilor.

Londra, 24 Maiu. Catastrofa vasului *Hatsuse* a îndemnat pe Japonezi, să-și schimbe cu totul de-ocamdată planul lor de răsboi de până acum. În loc de operațiunile contra lui *Kuropatkin* acum vor pune pond pe luarea *Port Arthurului* cu ort-ce preț.

— Spicuiri din presa europeană. —

Japonezii au așezat în *Niucivang* și în împrejurimi o înștiințare către *Hunhuzi*, ca să pună la îndemna Japonezilor care de transport și provizii, cari se vor plăti în bani naht. La 18 Maiu „*Sivuel*“ nu fusese încă aruncat în aer.

„*Daily Express*“ află din *Petersburg* că acolo domnește o mare nemulțumire asupra falșei întrebuintări a fondurilor *Crucii-Roșii*. Sunt numeroase și mari sinecure ce se dau din acest fond unui mare număr de aristocrați, doamne de curte, oficeri de gardă; aceste sinecure se ridică anual la zece de mii de ruble. Se spune despre speculația pe care generalul *Șvedov* un membru al comitetului din *Petersburg*, a făcut-o cu 3 jum. milioane din fondurile *Crucii-Roșii*. Speculația n'a reușit. Generalul a fost ocrotit. Impărăteasa a pus banii la loc din caseta sa. Intemplări analoge s'au petrecut și la *Moscova*. Ele au adus cu sine

ca mulți oameni filantropi și bogați să nu dea bani.

„*Pester Lloyd*“ tratează de știre abia că vase japoneze de răsboi ar fi putut părăsi în portul interior al *Port-Arthurului*. Că asemenea lucru să fie cu puțință ar trebui să fi fost reșezat la tăcere bateriile din forturi, cari până acum au fost regulat în stare a scufunda vapoarele japoneze, cari se apropiuau prea-tare de intrarea în port. Tot în categoria minciunilor pune și ziarul că un cadet de marină rus ar fi plecat cu torpilă și ar fi aruncat-o contra unui vas de răsboi japonez, reușind a-l scufunda. Trebuie să știe cine-va că pentru a arunca torpile trebuia tub cu instalație specială etc., pentru a crede că se poate duce torpila într-o șalupă oare-care și a o arunca în potruva unui chiurasat. Nu e puțin minciună trebuie să fie și formarea unui corp de *Hunhuzi* în serviciul Rusiei pentru *Coreea* și *China*.

Ziarul japonez „*Niși*“ susține că rușii nu vor putea opune rezistență serioasă nici în *Liaoiang*, nici la *Mukden*, nici la *Harbin*, și n'au opus nici la *Ialu*.

Se impune pentru armata din *Mandșuria* un corp de aeronauți pentru serviciul de comunicații.

„*Breslauer Zeitung*“ pretinde că o bombă contra *Tarului* și că a fost arestată în seara spectacolului, la 28 Aprilie în loc alături cu cea imperială; s'ar fi găsit bombă în ea. D-soara ar fi fiica profesorului de psihologie *Mereskovski*.

După raportul oficial al admiralului *taoki* se vede că torpilorilor No. 48 se numește „*Miako*“, deci n'au perit 2 vase: *Baiakeir* și un singur torpilor.

Ministrul de răsboi al *Austro-Ungariei*, *Petreich*, a zis că în răsboiul ruso-japonez arătat în ce situație grea ajunge o țară care e cu desăvârșire gata pentru răsboi și că de datorita administrației militare e a pregătirii cu îngrijire, din vreme *Deci von Pitreich* s'a tit asupra nepregătirii Rusiei. (*Die Zeit*).

Dancenکو, corespondentul unui ziar rusesc, a însoțit trenul cu muniții, care a plecat la *Port-Arthur*. puțin după debarcarea Japonezilor la *Pitvevo*. Arată că trenul era foarte și tocmai sosise la *Liaoiang*, anume pentru *Arthur*. Intreprinderea era foarte grea, căci un singur glonț japonez ar fi făcut să explodeze totul. De alt-fel și Rușii aveau ordin să nu să explodeze munițiile, dacă ar fi dat de *nez*. Din fericire pentru el n'au întâlnit de Japonezi, ci numai călărime rusească care eșit înainte la *Kinciau*, trimiși de generalul *P*.

consecință naturală ei nu pot invoca nici prea mai drepturi etnografice.

Dar e o alta chestiune, care prezintă o importanță însemnată. Este anume, superioritatea incontestabilă ce o au Românii asupra Grecilor în *Epir*.

Această superioritate e multiplă. Așa, întru cât se atinge de bravura falnicilor Români din *Epir*, de iubirea lor de independență, de curajul lor împins până la temeritate. Istoria și cea mai veche și cea mai nouă stă martoră a acestor lucruri. Chiar sub glorioasa domnie a Sultanilor, chiar atunci când atâtea sate dispăruseră, atâtea popoare fură supuse, Românii din *Epir* n'au ajuns până a fi socotiți ca simplă raia. Ei, credincioși *Impărăției*, erau în legătură de o vasalitate nominală. În schimbul unui tribut neînsemnat — și aceasta sub forma de pescheș — dînșii se bucurau de o desăvârșită autonomie, sinonimă cu independența. Firmamentele comunei *Perivole*, ce se păstrează încă vorbesc destul de elocvente în această privință. Până la *Ali-Pașa* din *Ianina* aceste drepturi ale Românilor din *Epir* se păstrasera întregi și neatînse, respectate cu sfințenie de ambele părți.

Vedem în aceasta o trăsură comună dintre Românii de aci și frații din *România*. Si unii și alții sunt singurul popor din Peninsula *Balcanică* ce n'au ajuns până la supunerea completă. Nu se poate zice același lucru despre Greci, cari și-au plecat smeriți capul și s'au supus soartei.

E aci, credem, un punct important, când e vorba de a se pune în discuție însemnătatea elementului românesc și grecesc din *Epir*.

Ca pozițiune materială Românii stau iarăși pe o treaptă mai înaltă, comparați cu Grecii Drept e, că de câte-va zecimi de ani situația economică a Românilor din *Epir* a pierdut foarte mult din înflorirea ei de odinioară.

Multe nenorociri, ce nu se puteau evita, au căzut pe capul populației românești din acel ținut, ear în anul din urmă anexarea *Tesaliei* la *Grecia* a fost cea mai dureroasă lovitură ce au primit Românii din *Epir* din punctul de vedere național și economic. *Tesalia* a fost momentul bogățiilor Românilor din *Pind*.

Dar cu toate aceste sguideri adînci, earăși astăzi și materialmente ei stau mai bine decât vecinii lor.

Si încă ceva de-o importanță capitală în această privință. Toate, dar absolut toate orașele, ținșurile și satele românești din *Epir* sunt chefalohori, cum le zic Grecii, adica pămîntul, locuințele și tot ce e pe el aparțin numai Românilor. Aci se vede încă odată până unde merge iubirea de independență la Român și dorința de a nu depinde de nimeni.

Nu tot așa e cu Grecii. În proporție impunătoare ei sunt în stare de iobăgie, cultivând un pămînt, care aparține proprietarilor turci, ori dese-ori Români.

Așa jumătate din satele și pămînturile *Copăciarilor* (un trib. grec din *Epir*) sunt proprietatea altora, ear cei din *Copăciari*, care muncesc pe seama lor, sunt datorii vînduși bogătașilor *Turci* și *Români*.

Un alt trib *Hașioți* sunt proverbial pentru sărăcia și necurătenia din casele lor, ceea-ce e urmare a sărăciei.

Ei așteaptă, ca să se învechească și să prăpădească hainele Românilor, pentru ca apoi dînșii să le îmbrace și să le poarte de-arîndul.

Tărani greci în apropierea *Ianinei* în starea cea mai de plîns. Ei, în restul zilei, n'au nici măcar o vită de muncă și aceea îl vezi cărînd lemne în spinare și cîndu-le așa dela depărtare de ceasuri întorcându-se ca să le vînză la *Ianina* pentru ca apoi cu dați pe ele să-și cumpere o oca două de lemn neagră.

Nu exagerăm cătuși de puțin și nu fac tabloul mai negru de cum este.

O excepțiune în ceea-ce privește situația materială o fac Grecii, cari locuiesc în ținșul muntos numit *Zagori*.

Ei stau mai bine materialmente și în sezele lor e mai multă curățenie și bogăție.

Dar să nu uităm, că aceștia sunt Români grecizați în timpurile din urmă de către gărul *Cosma*. Numirile topografice acolo sunt toate românești, bătrânii știu și vorbesc românește, ei mărturisesc că au fost *Români*.

La toate acestea, concluzia noastră următoarea: Grecii trebuie să fie mai respectați cu cei-alții nu gîndesc de loc, ca să le încalce drepturile și cînd caută numai să realizeze propriul suu cuique.

Noi avem frați de același sânge în țară și numai de dînșii *îngrijim*.

(„*Lumina*“ — *Bitolia*).

Mens sana in corpore sano.

Arad, 24 Mai.

Se zice, că principele Wellington, când a văzut pe câmpul de întrecere Etoni, băieții de școală gimnastisând, ar fi exclamat: Aici am câștigat victoria dela Waterloo.

Cuvintele, acest ne-au venit în minte privind zilele acestea emulația reuniunilor gimnastice maghiare, esercițiile și defilarea atâtor voinici sub picioarele cărora părea că tremură pământul.

Este de o mare însemnătate politică și socială cea-ce s'a petrecut sub ochii noștri. Am văzut că societatea maghiară, oficială și neoficială a înțeles pe deplin însemnătatea educației corporale, am văzut nu cultivarea unui sport ci un cult adevărat al sportului, și am văzut o tinerime viguroasă și puternică care cu drept cuvânt poate fi speranța unei națiuni.

Nu numai că se întâmplă adesea că rezultatul unui războiu atârna de puterea și istețimea ostașilor, dar și în luptele vieții moderne victoria e legată de puterea fizică a producătorilor. Trebuințele vieții moderne exercită o presiune din ce în ce mai puternică asupra omului de orice vârstă.

Viețea este o luptă tot mai grea pentru existență. Scopul educației nu poate fi decît altul decît a întări rezistența individului pentru a-l face să suporte cu succes lupta.

Cei cari se gândesc însă, să desvolte numai spiritul și nu vîd și de interesele corpului, uită că isbînda în lumea asta atîrnă mai mult de energie, decît de cunoștințele ce dobîndim, și că cine își ruinează constituția prin prea multă încordare intelectuală, merge spre pierzare. Voința tare, neobosita activitate datorită puterii fizice precumpănesc chiar unele lipsuri importante ale educației; și când omul le ueste cu cultura îndestulătoare pe care o poate dobîndi fără să-și jertfească sănătatea, își asigură o isbînda ușoară asupra concurenților slăbiți de studiu și de o viață moleșită și viștată.

Nicîrî poate, ca în societatea românească nu lipsesc inclinările spre cultivarea sporturilor. Nu cunosc planul de învățămînt al școalelor noastre profesionale, dar dacă ar lipsi din el gimnastica nu m'ar prinde nici o mirare. Știu însă că în țeara întregă nu există nici o reuniune de gimnastică română deși avem și noi câte-va centre cu număr de oameni culți, destul de însemnat. Românul nu face gimnastică. În orașe îl vezi, tineri și bătrîni toată vremea liberă petrecînd-o în fumul cafenelelor, cultivînd pasiunile cele mai dănuoase atât sănătății cât și integrității morale.

Pe sate, acolo alte sporturi decît ale cartoforiei și alui Bachus nu se cunosc. Și în chipul acesta chiar în mijlocul mamei naturi, acolo unde aerul e atât de dătător de putere, se nimicesc constituții și degenerază fizicul care ar avea condițiunea priincioasă d-a se desvolta frumos și robust.

Nu este în adevăr o cestiune secundară aceasta și ea merită cea mai serioasă preocupare din partea noastră. O scriem aceasta mai ales sub îndemnul emulației reuniunilor gimnastice maghiare, und am văzut drept rezultat al cultului deprinderilor corporale o pleiadă de adevărați viteji și am văzut o societate întreagă încurajînd aceste moravuri.

Ministrul de culte însuși și-a trimis reprezentant pe Dr. Molnár Viktor iar producțiunile s'au desfășurat în fața autorităților și a unui public distins.

Emulația s'a început Sâmbătă cu exerciții libere esecutate de 500 inși. Acestea au fost esecutate în mod foarte precis și frumos.

Dup'ameaz a fost emularea din aruncarea cu discul, sărituri și alergare pe un teren de 200 metri lungime.

Duminecă s'a esecutat ultimul punct, emularea cu foot-ball-ul. Se'nțelege măsura aceasta de puteri a plăcut mai mult căci publicul din provincă nu prea are ocazie să vază astfel de spectacole.

Luni s'a ținut emulația în scrimă în teatrul de vară din loc.

După terminarea emulației s'au împărțit premiile și s'au încheiat frumoasele serbări cu un bal splendid arangiat Luni seara în păduriță.

Maial Concert Teatru în Nădlac.

Ziua primă de Rusaliu va fi o mare serbătoare a Nădlăcanilor. *Corul tinerimii universitare* va procura o surprindere foarte plăcută publicului prin prestațiunile sale. Vor cânta nainte de amiază în stra biserică, ear după amiază vor concerta.

Tinerii universitari 30 la număr vor sosi la Nădlac Sâmbătă seara și vor fi încuartați la familii române, tot așa și oaspeții veniți din alte părți.

Sâmbătă seara va fi o cină de cunoștință Duminecă după amiază maial, concert, teatru apoiu dans. Luni excursiuni în diferite părți.

Invităm publicul românesc să participe cu tot dragul, venind din departări, la aceasta petrecere frumoasă a Nădlăcanilor.

 Rectorul universității din Budapesta și serbarea lui Ștefan cel Mare.

Dr. Gustav Heinrich, rectorul universității din Budapesta aflînd, că tinerimea universitară română din Budapesta va lua parte la festivitățile dela Putna în memoria lui Ștefan cel Mare, a comunicat pe tabla neagră a universității, că studenții universitarii români, cari vor lua parte la serbările din Putna, vor fi trași în cea mai strictă cercetare disciplinară, ba vor fi eventual chiar eliminați dela toate universitățile și academiile din țeară. Rectorul își motivează acest comunicat sever între altele cu aceea, că prin participarea la serbările dela Putna studenții români »devin cetățeni necredincioși statului maghiar, imbiindu-se străinilor, conturbă între tinerime buna înțelegere, ce domnește sub egida geniului național maghiar, și provoacă ură de rasă. Un astfel de tiner nu poate fi membru al universității maghiare», Rectorul șovinist dela Budapesta, care nici nu e maghiar, vrea să sufoace și cele mai sfinte bolduri și sentimente din inima tinerimii române.

Din străinătate.

Alianța alor trei împărați.

Correspondentul ziarului parisian «*Echo de Paris*» dă în publicitate o veste senzatională despre reînnoirea alianței alor trei împărați (Austria, Germania, Rusia) în curînd se așteaptă publicarea acestui eveniment.

Regele italian și Tittoni.

Sâmbătă regele Victor Emanuel a grațulat ministrului Tittoni pentru ultimul său discurs, în care a desvoltat politica externă a Italiei.

Vaticanul și Franția.

Toate foile tractează viu afacerea revocării ambasadorului francez la Vatican, Ziarul moderat «*La Republique*» își exprimă îndestulirea, că revocarea s'a făcut în formă de concediu. Incidentul se poate aplana. Ziarul conservativ «*Gaulois*» își exprimă

teama, că Franția se va lăsa răpită cu totul în curentul Italiei, apărîndu-i aspirațiunile contra Austriei.

Senatorul Clémanceau scrie în ziarul radical «*Amore*»: Contrar comunicatului recent dat din partea consiliului ministerial, Nisard n'a fost revocat.

Ziarul «*Petite Republique*» scrie: De-o camdată nu cerem nimic mai mult. Dispozițiunea va fi întregită prin denunțarea concordatului. Cum se vestește, nu consilierul de legațiune Dr. Navenue, care aparține legațiunei franceze la Vatican și posedă rang de ministru plenipotențiat va fi concrezut cu conducerea mai departe a agendelor legațiunii, ci un alt consilier al legațiunii.

Ziarul «*Temps*» publică comunicatul nunțiaturei, care este următorul: Nunțul pânăcum n'a primit ordin să-și ceară concediu și nici nu consideră de iminentă eventualitatea unei astfel de cereri, de oare-ce la Vatican nu este datină să răspundă la provocări, ci sunt îndestuliți cu conștiința drepturilor și a datorinței.

Din Paris se vestește că ambasadorul francez Nisard a sosit.

Campania engleză contra Tibetului.

Agenției Reuter i-se raportează din Kiantse: Tibetienii eri au voit să prindă un grup de soldați englezi, cari duceau posta. Când s'au auzit împușcături, s'a trimis din taberă ajutor. După o luptă de o oră trupa a sosit cu posta în taberă. Un soldat din India a fost ucis, trei au fost grav răniți.

Alegerea de președinte al Statelor-Unite-Americane.

Conform rapoartelor sosite din Washington cu privire la mișcările alegerii de președinte al Statelor-Unite Americane se ia sigur că actualul președinte Roosevelt va întruni 742 voturi, de cari are lipsă spre a obține majoritatea recerută ca să devină președinte. 708 delegați, alegători de președinte, au fost aleși sub condițiunea că vor da voturile lor lui Roosevelt, tot așa și cei-lalți 218 delegați s'au pronunțat pentru candidatura lui Roosevelt. Mai restează alegerea alor 62 delegați.

Vaticanul și Franția.

«*Osservatore Romano*» publică următorul comunicat: Unele ziare susțin, că ambasadorului francez la Vatican de aceea i-s'a dat concediu, fiind-că *Merry del Val* a refuzat răspunsurile puse de celelalte mari puteri și privitoare la nota pontificală. Din sorginte sigură suntem informați, că este departe ca *Merry del Val* să fi refuzat răspunsurile, ci a dorit, ca puterile să-și dea întrebările în scris. la cari secretarul papal ar fi răspuns tot în scris.

Campania Angliei contra Tibetului.

Expedițiunea engleză din Tibet a devenit formală campanie. Secretarul de stat englez din India contele Hardwicke a declarat nainte cu câte-va zile în camera de sus, că Anglia poartă formal războiul contra Tibetului. Anglia a ales foarte bine ocașiunea, când Rusia este legată în Extremul Orient. Alte guverne sunt consternate în urma acestei proceduri, dar nu pot face nimic.

DIN ROMANIA.

I. C. Brătianu. Partidul liberal va serba și anul acesta amintirea lui I. C. Brătianu, făcând pelerinaj la mormântul lui, la Florica. Aceste manifestații de iubire ale liberalilor pentru I. C. Brătianu, nu se îndreaptă numai către persoana răposatului șef, ci către întruparea cea mai desăvârșită și mai măreață a mișcării de regenerare și de transformare a României.

Opera liberalilor a avut nevoie, la începutul mișcării, când greutățile din țară și din afară erau atât de covârșitor de grele, de entuziasmul cel mai aprins bazat pe încrederea adâncă în viitorul acestui popor, atât de apăsător și de prigonit, dar nici odată înfrânt și adus la desnădejde. I. C. Brătianu, împreună cu C. A. Rosetti, Cogălniceanu, Golescu și cu alți fruntași ai mișcării, au avut acest curaj, îndrăzniră a făuri planuri uriașe, cari, dacă ar fi găsit sprijin îndestulător în țară și în afară, ar fi putut schimba fața Europei răsăritene și da altă îndrumare istoriei. Nu s'a putut realiza visul lor patriotic și după câte-va luni de manifestare plină de viață, de curaj și de înțelepciune, falanga luptătorilor de la 1848 a trebuit să cază în mânele Turcilor și apoi să apuce calea exilului. În toată vremea aceasta I. C. Brătianu a dovedit încredere nestrămutată în izbânda definitivă a mișcării și a fost între acei cari fără încetare a îmbărbălat pe cel al cărui suflet se simțea cuprins de îndoială și de descurajare, văzând în țară triumful regimului vechi, sprijinit de baionetele străinilor, chemați în ajutor.

După întoarcerea în țară, după ce dezideratele revoluției de la 1848 au început a fi puse, unul câte unul, în practică, I. C. Brătianu a pus în slujba patriei și mai departe entuziasmul său; dar ceea-ce l'a caracterizat, mai ales în perioada ce a început după războiul neatârnat la a cărui început și ducere la sfârșit bun, a contribuit atât de mult, au fost însușirile lui de om de stat, de organizator, de inzeștrător al țerei cu tot ce un stat modern cere. Acuma nu mai era nevoie de entuziasmul, de multe ori temerar al începuturilor luptei pentru regenerare, ci trebuie mintea clară și simțul practic al omului de stat, în stare de a ține seamă de împrejurări, de mijloace, de oamenii ce putea avea la îndemână pentru realizarea idealului nației române.

În această perioadă grea și hotărâtoare viitorului țerei, I. C. Brătianu a dovedit calități mai pe sus de ori-ce așteptate, s'a impus atât de mult contemporanilor săi, în cât influența lui a fost covârșitoare, partidul liberal a văzut în el, cum am zis, întruparea cea mai înaltă a aspirațiilor sale și priceperea practică de nevoie pentru a putea duce la bun sfârșit realizarea lor, întru cât era cu puțință în împrejurările în cari ne aflam.

Iată de ce iubirea și recunoștința pentru amintirea acestui bărbat e așa de vie, de ce cu atâtă dragoste se întrunesc devotații ideilor liberale, în pelerinajul la mormântul fostului lor conducător, de-a cărui activitate sunt legate amintirile succeselor celor mai mari ale luptei întreprinse pentru a face din România un stat vrednic de a se număra între statele civilizate europene.

Fie ca amintirea lui I. C. Brătianu să se trezească de atâtea ori în inimile generației actuale de câte ori va trebui să se realizeze vreuna din reformele de la I. C. Brătianu a face fie-care lucrare la vremea ei, ținând seama de toate împrejurările, dar executând-o, odată ce a fost hotărâită, până la capăt în spiritul în care a fost concepută și hotărâită.

Opera făcută e mare, dar mare, poate mai mare, e ceea-ce ne-a rămas de făcut. Gândul la oamenii noștri mari să ne dea energia de a o duce la sfârșit bun și pe aceasta, ori cari ar fi piedecile ce ni s'ar ridica în cale.

CONVOCĂRI.

P. T. Membrii comitetului cercual din despărțământul „Abrud-Câmpeni“, al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ să invite a participa la ședința ce se va ține la 28 Maiu n. 1904, la 3 ore p. m. Abrud, în localul „Aurariei“.

Campeni, 20 Maiu 1904.

Dr. Basiliu Preda,
direct. desp.

Demetriu Goia,
secretar.

Comitetul cercual al despărțământului VII al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român pe baza §-lui 45 din statutul Asociațiunii invită prin aceasta pe toți membrii și toți cetățenii români doritori de literatură și cultura poporului român de pe teritoriul despărțământului la adunarea cercuală ordinară ce se va ține în 31 Maiu 1904 a. m. la 10 ore în sf. biserică gr.-orientală din din opidul Hațeg cu următorul program:

1. Deschiderea adunării prin președinte.
2. Raportul notarului.
3. Raportul cassarului.
4. Raportul bibliotecarului.
5. Exmiterea unei comisii pentru censurarea rapoartelor.
6. Exmiterea unei comisii pentru înscrierea taxelor.
7. Citirea eventualelor disertațiuni, care sunt a se prezenta cu 3 zile înainte directorului despărțământului.
8. Referarea comisiunilor și decideră asupra acestora.
9. Alegerea directorului despărțământului și a membrilor comitetului cercual.
10. Eventuale propuneri.
11. Inchiderea adunării.

Din ședința comitetului cercual a despărțământului VII.

Hațeg, la 20 Maiu 1904.

Dr. Gavriel Suciu,
director.

Ioan Muntean,
not.

Basați pe dispozițiunile §. din statele reuniunii noastre și pe concludul XI din conferința trecută convocăm conferința a II din a. adm. c. pe Lunii în (6 Iunie) 24 Maiu a. c. la școala noastră confesională din comuna Micălaca.

PROGRAMA:

1. La 8 ore a. m. participare la chemarea Duhului Sfânt.
2. Ascultarea examenului claselor superioare conduse de dl Savu Bugariu.
3. Deschiderea conferinței.
4. Constatarsea presinților.
5. Raportul presidial.
6. „Cugetarea și înștințul la animale“ prelegere de dl Nicolae Mihulin profesor.
7. Incassarea taxelor curente și restante.
8. „Învățătorul catichet“ disertațiune de Nicolau Ștef.
9. Propuneri și interpelări.
10. Ficsarea timpului și locului pentru conferința proximală.
11. Inchiderea conferinței.
12. Reflecțiuni asupra examenului ascultat.

Arad, la 6/19 Maiu 1904.

Ioșif Moldovanu,
președinte.

Stefan Roja,
secretar.

Membrii reuniunii învățătorilor gr. or. rom. din despărțământul protop. Comloșul-mare sunt poștiți a participa la adunarea generală a despărțământului, care să va ține la 7/20 Iunie a. c. în comuna Igris.

P R O G R A M :

1. La orele 7 dimineața chemarea Duhului Sfânt.
2. Ascultarea examenelor finali dela școalele conf. gr. or.
3. Reflexiuni asupra examenelor.
4. Deschiderea adunării generale.
5. Constatarsea presentilor.
6. Raportul președintelui, cassarului și bibliotecarului.
7. Notificarea decisului comitetului central în cauza fondului de stipendii pentru copii învățătorilor.
8. Propuneri și interpelări.
9. Deligerea locului proximei adunări.
10. Restaurarea funcționarilor despărțământului.
11. Incheierea adunării.

Învățătorii din partea sudică a tractului vor fi așteptați Duminecă în 6/19 Iunie după amiază la orele 5 și 24 și seara la orele 8 24 la gara din comuna Sân-Petru-sərb. (Szerb-Szt-Péter) având a călători peste Valcani-Sân-Miclăușul-mare.

Comloșul-mare, la 21 Maiu 1904 st. n.

Atanasiu Lipovan m. p.
notar.

Paul Miulescu m. p.
preș. despărțământului.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 25 Maiu 1904.

— Știri personale. P. S. Sa Episcop Papp însoțit de secretarul consistorial do Vasilie Goldiș a plecat cu trenul accelerat după amiază la Budapesta spre a participa la cheta din 27 crt. convocată de ministrul de Berzeviczy pentru discutarea cunoscutului său iect pentru reforma învățământului popular.

— O nouă lucrare de Camil Sylva. M. Sa Regina României, profund impresionată de primirea entusiastă pe familia regală a avut o în excursiunea Dunăre, a început chiar în cursul acalătorii să lucreze la o operă intitulată „Călătoria pe Dunăre a ficei Rinului“.

— Vizita regelui Eduard în Germania. telegrafiază din Berlin lui Pall Mall Gazette.

Împăratul Vilhelm, auzind că regele Eduard exprimase dorința cu ocaziunea vizitei sale laopenhaga de a se duce la Kiel, s'a arătat încântat de această idee. O corespondență s'a angajată între cei doi suverani; împăratul invită rege la Kiel și invitațiunea fu primită.

Guvernul german e fericit de această vizită și contele Bülow a declarat că această călătorie de la Kiel va avea aceeași însemnătate și când ar fi avut loc la Berlin sau Potsdam.

Regele Eduard va sosi la Kiel la 24 sau 25 Iunie.

După întrevedere regele Eduard se va întoarce în Anglia fără să se ducă la Berlin.

— Lecca, Ilustrator. Haralamb G. Lecca relevă în ultimul său volum de versuri o viață cu un desemnator de mult talent.

Poetul și-a ilustrat singur versurile.

Ilustrațiile executate de Lecca sunt minunate de artă.

Lucrări fine și delicate, pline de poezie și lini sigure, de un meșteșug rafinat — acestea ne relevă un nou talent în persoana d-lui Haralamb Lecca.

În Franța sunt o sumă de artiști virtuoz în acest gen: Myrbach Rosssi, Calbet, Le Rivain și alții, au făcut din cărțile franceze adevărate opere de artă.

Până acum la noi dl Lecca este singurul artist în acest gen, și încă un artist de mult talent, care ar putea ține piept artiștilor francezi în acest gen.

E o odihnă plăcută pentru ochi, când citești textul unei cărți, găsești astfel de ilustrații dau mai multă intensitate și viață textului, colaborează cu textul în a-ți da aceleași sentimente de artă.

— Maghiari și panslavi. Cetim în „Magyarorszag“: O telegramă din Budapesta vestește despre lucruri triste și foarte corozive (!) pentru stările de acolo (?): Alături de noi au voit să înființeze în Verboș o societate de consum. La ședința generală de constituție au stat față în față două partide adversare: Ușor și Slovaci. Partida Ungurilor a cerut, ca condiție oficioasă a societății să fie cea maghiară, însă nu s'au învoit Slovaci. Astfel ședința s'a terminat fără un conclud.

— † Ilariu Muțiu-Urechia. Referitor la înmormântarea regretatului Ilariu M.-U. c. „Telegraful Român“.

Înmormântarea s'a făcut Sâmbătă, la 24 d. a. Public numeros și ales s'a prezentat la casa mortului, pentru a-și da decedatului un mul onor, însoțindu-l până la mormânt reprezentat comitatul, (fiind de față I. S. comite-suprem Thalmann, dl vice-comite senberger, dl proto-notar Stroia, și alții), la stratul, tribunalul, direcția financiară, colonel ofițeresc, reuniunea funcționarilor, reuniunea pompierilor, etc., car inteligența română în loc se prezentase aproape completă, domnișoara. Intre cei prezenți am observat și pe C. Sa domnul archimandrit și vicar Dr. Pușcariu. Venise o delegație și dela S. unde decedatul fusese protopretor, și nume rudenii și cunoscuți din Reșinari, locul de sale. Actul înmormântării a fost oficial.

la domnului protopresbiter Ioan Papiu, cu
nța dlui Ioan Droc, protopresbiter în pen-
și a dlui Moise Lazar, asesor consistorial.
904 Jurnalele le-a dat corul seminarului Andre-
condus de dl profesor Cuntan. Incet și-a
scop călea convoiului dela casa mortului până la
at d mment, unde s'a cetit deslegarea, și tocmai
de d nșit de soare au fost așezate în sinul pă-
na la tului rămășițele acestuia, care câta vreme
de nșit a fost a purtat numele Ilariu Muciu-
seu hia. Odihnească în pace!

al. — **Actul de acuză în afacerea
melului din Aleșd.** Se anunță din
dea-Mare, că în afacerea măcelului
Aleșd, procurorul a terminat deja actul
acuză. S'a ridicat acuză împotriva calfei
negustor Silberstein Dezső și 17 soțai
pe motivul crimei de opunere împotriva
pritaților. În motivarea acuzei se sus-
lute, că așitătorii socialiști au îndemnat
orol, să se presinte la adunarea Kossut-
zette ilor și s'o zădărnicească. Planurile ostile
e Ec multimei în chipul acesta așitată, rees-
le le dent din faptul, că s'au înfățișat cel mai
inc gnti înarmați cu ciomege, cuțite și revol-
vite cu carți au și atacat geandarmeria și
naril comandați la fața locului. Astfel
stă că acuză, întru cât corespund acestea ade-
easi rului, va judeca tribunalul.

4 — **Osemintele marelui poet ceh Kollar au**
transportate și înmormântate Lunea trecută
Praga.

Kollar, celebrul autor al „Fiicei gloriei“ a
rit la 1852 și a fost înmormântat la Viena în
nitirul Marx.

— **Ziarist Japonez în Arad.** *I Morya* ga-
lar japonez, care voiajază în Europa spre a
dia referințele pressei, de câte-va zile petrece
Budapesta. Morya este redactorul unui mare
ar politic japonez „Tavvan-Misi-Misi-Shem-Pu“,
apare pe insula Formosa. Din Budapesta va
oemi la Arad, unde va petrece câte-va zile. Alt-
— scriu ziarele maghiare, că entusiastul redac-
tor ca preocupare secundară face și studii com-
trative din domeniul sexului frumos, căutând a-
rmanare între femeile patriei sale și cele euro-
Ri. ne. Mai multă asemănare zice că a aflat la fe-
de eile din Ungaria, unde a observat multe cu ochii
p migdale. Bună soartă trebuie să aibă ziaristii
Japonia, când se pot preta și la ast-fel de spor-
ri.

— **O nouă tradare în Franța.** Când
u eșit în publicitate primele vești despre
facerea de spionagi *Fragola*, aparatul de
lesmintire s'a pus în acțiune, încercând mai
ntâiu să desmintească toate câte s'au pu-
licat referitor la noua tradare, ear după
ceea nisuind să presente întreaga afacere
a neînsemnată. Conform știrilor sosite din
Paris, cercetarea pornită a scos lucruri
riste la iveală. S'a constatat, că toate pla-
nurile portului *Toulon* au fost tradate mai
multor puteri; spre acest scop au fost co-
piate planurile încă la 1894, ear planurile
forturilor *Brest* și *Cherbourg* lipsesc cu de-
săvârșire. O telegramă din *Cherbourg* ves-
tește, că în fabrica pentru construirea va-
belor submarine au fost aflate sub o scară
planurile secrete ale construirii vaselor sub-
marine.

— **Socialist deținut.** În noaptea de 18 spre
19 c. n. a fost prins în hotarul (la pădure) co-
munei Roșia din Bihor un individ cam de 35
ani, cu numele Partos Arnold, afirmative din co-
mitatul Komárom. Încă prin Ianuarie fusese
acesta curentat pentru turburări socialiste(?), puse
la cale contra preoțimii și învățătorimii indeo-
sebi, și d'atunci într'una a fost „găzduit“ pe la
căpeteniile resvrătiților preinși socialiști din Ro-
șia. Persecutatul apostol al „sintei“ social-demo-
crații d'abia acum a putut fi prins, după ce mai
facuse și alte isprăvuri în Roșia. A ținut adecă
noaptea adunări secrete cu căpeteniile socialiș-
tilor; de pela pădure, dela niște păstori a furat
merindea, unei femei bătrâne și s'erace i-a furat
(în schimbul găzduirii) 30 coroane „altruistul“

apostol; pe o altă femeie a bătut-o mai luându-
cu de-a sila și un mălai. Nu înzedar se es-
tinde pădurea Bakony până și în comitalul Ko-
márom: prin fapte și confirmă „apostolul“ ori-
ginea. În dimineața zilei de 19 c. n. a fost apoi
escortat de o patrulă de gendarmii, sosiți anume
spre a-l prinde și mi l-au luat pe sfântul per pedes
spre Beiuș, — nu însă pe drumul obicinuit peste
Căbești, — unde de curând întreaga antistie comu-
nală a demisionat din cauza turburărilor socia-
liste. Așa un cap, ea a lui Partos Arnold, va fi
și meritând premiul de 400, ce s'a pus pe el.

— **Nenorocire.** Automobilul archidu-
celui *Iosif August* erit dup' amez a răs-
turnat o femeie pe *József Körut* în Budapesta.
Nenorocirea s'a întâmplat în colț de stradă,
pe care voia s'o traverseze un bărbat cu
nevastă-sa. Chaffeurul a dat signal, dar
femea nu l'a auzit. În momentul următor
s'a întâmplat nenorocirea. A opri ori a da
înături automobilul nu mai era posibil și
așa a resturnat pe nefericita femeie. Archi-
ducele s'a dat imediat jos și ridicând cu
ajutorul bărbatului și a unui polițist femeia
leșinată de la pământ, a pus-o în automobil,
mânând la spitalul *Rokus*. Aci, archiducele
s'a dus singur în cancelaria spitalului adre-
sându-se către medic:

Am adus o bolnavă. A fost călcată
biata de automobilul meu.

A declarat apoi că va suporta chel-
tuelile spitalului. Mai târziu încă s'a interesat
de soartea femeii, care e nevasta unui
zugrav. Medicii au constatat sguđuire de
creer.

— **Congresul medicilor comunali.** Medicii
cercuali și comunali au ținut congres regnico-
lar a doua zi de Rusaliile catolice în Budapesta.
Congresul a urmărit două scopuri, unul: chib-
zuire asupra îmbunătățirii stării lor materiale,
ea în urmă să și formuleze dorințele și să le
presinte în formă de memorandum guvernului,
altul: să se înființeze reuniunea regnicolară a
medicilor cercuali și comunali. S'au prezentat
la congres peste 500 medici din toate părțile
țării. S'au votat apoi următoarele rezoluții:
1) Congresul așteaptă îmbunătățirea stării ma-
teriale a medicilor cercuali și comunali dela
statificarea salubrității publice 2) și până se va
face aceasta congresul să roage guvernul să
presinte Dietei un proiect de lege care să asi-
gure minimalul dorințelor lor: a) 1600 cor.
salar minimal b) patru cuincuenale de câte 200
cor. c) asemnarea salarelor la perceptoratele de
dare competente d) cuartir în natură ori într'o
sumă de bani corespunzătoare e) regularea pen-
siei și a onorarelor medicale. S'a decretat apoi
reuniunea de înființată și s'a și constituit sub
presidiul provisor al baronului *Solymosi* depu-
tat dietal.

— **Nefericire la o alergare de cai.** Se anunță
din Kașovia: La alegerea de cai de erit, locote-
nentul *Folberth* voind să sară cu calul obstaco-
lul, a căzut cu capul înainte, rupându-și osul
grumazului. Calul lovind cu copita pe stăpân a
fugit mai departe, ear nefericitul locotenent a
murit pe loc.

— **Radiul și căldura pământului.** Din Lon-
dra se vestește, că profesorul de universitate
Rutherford a ținut o conferință la academie asu-
pra radiului. *Rutherford* afirmă, că căldura pământ-
ului provine dela radiu, care probabil este în
mare cantitate grămădit în interiorul pământului.

După aceste probabil, că pământul va trăi
mult mai mult decât cum savanții pân'acum. Și
în soare se află radiu în cantitate enormă, dela
care provine căloarea solară așa că, luând toate
astea în considerare, toată concepția noastră de
pân'acum cu privire la durabilitatea vieții orga-
nice a lumii se schimbă că totul.

— **Contra anarhiștilor.** Ziarul din Pa-
ris „*Matin*“ publică știrea sensațională, că gu-
vernul rus la 4 Martie a. c. a trimis guverne-
lor europene un proiect pentru luarea de măs-
surile comune în contra anarhiștilor internațio-
nali. Forma proiectului este surprinzătoare, de
oare-ce prin acesta li-s'ar impune dătorința pu-
terilor de a extrada pe ori-ce anarhist poliție
proprie. „*Matin*“ spune și aceea, că pân'acum

acest proiect a fost subscris din partea Germa-
niei, Austriei, Turciei, Daniei, Svediei, Româ-
niei, Bulgariei, Serbiei, și Elveției fără să fi
avisat parlamentele. Franța și Anglia însă a
refusat subscrierea, de oare ce susțin că prin
această convențiune este flagrat dreptul de re-
fugiu al culpabililor politici.

— **Invitare.** Elevii școalelor populare ort.
rom. din Arad sub conducerea învățătorilor și
cu concursul Secțiunii meseriașilor români dela
„Asociațiunea națională aradană“ arangează Lună
17 Maiu st. v. (a doua zi de Rusaliu) a c. în
pădurea mare (csalla) maiial în favorul „Repa-
rării bisericii“ par. catedrală la care ve invită
cu onoare **Comitetul arangiator.** Programa:
1. Dimineața la 7 ore eșire festivă la pădure
din curtea bisericii. 2. În pădure se vor aranga
jocuri gimnastice cu școlarii. 3. Prânz comun
pentru școlarii. 4. La 2 ore începerea jocului în
două coloane separate pentru inteligență și țe-
ranii, care va dura până seara târziu. 5. La 7
ore seara reîntoarcerea școlariilor în oraș. În cas
de timp nefavorabil serbarea școlariilor se va
amâna și se va înlocui cu o excursiune didactică
ce vom anunța-o la timpul său, ear maiialul se
va ținea în aceiași zi în „Casa Națională“ pen-
tru țeranii după amiază la 2—7 ore, ear pentru
inteligență la 8 ore. Prețul de intrare: pentru
inteligență 1 coroană, pentru țeranii 60 fil.

Suprasolviri se primesc cu mulțumită la
adresa epitropiei parohiale și se vor cvita pe
cale ziaristică.

— **Vindecarea boalelor.** Din 8 și până în
24 Maiu a. c. am folosit scaldă de cură „*Felix*“
în apropierea Orăzii-mari. În restimpul acela am
văzut: bărbați, muieri, copii mici și mari nepu-
tincioși aduși pe brațe și băgați în scaldă, cari
după regulata folosire a acelei cure la 6—7 zile
au început a umbla ei pe picioarele lor, fără aju-
torul altora. Cred că vor fi mulți dintre onorații
cetitori, cari vor trage la îndoială afirmațiunea
aceasta și vor întreba ce scaldă poate fi aceasta?
cărora le răspund fidel următoarele:

Apa vine afară dintr'o fântână arteziană de
44 metri afundă, atât de caldă, cât numai după-
ce se amestecă cu apă recită poți intra a te scaldă
în ea. E sulfuroasă, — vindecătoare. Cantitatea ei,
e atât de mare, cât cea superfluă care curge în
riul „*Peța*“ ar putea întoarce o peatră de moară.

Scâlzi sunt mai multe, pentru tot felul de
oameni, bine aranjate. Chilii pentru cartire, sunt
suficiente și pentru oameni avuți și pentru săraci.
Apa e tot una și aceeași în toate scâlzile. Cură-
țenia? peste tot e bună.

Nu numai eu, ci toți căți am folosit această
scaldă timp mai îndelungat de 2—4 săptămâni,
ne bucurasem de rezultat.

Deci, toți Românii noștri, căți suferă de
„reumă“ să nu cruțe spesele — care pe lângă
cumpăt bun, nu se urcă — pentru restituirea să-
nătății, ci să folosească scaldă de cură „*Felix*“
renumită prin vindecarea multor bolnavi.

Paul Gavrilette.

— **Durere de stomac.** *Sgârciuri de
stomac, catar greu de stomac, la boale de
stomac învechite și împotriva lipsei de ape,
tit, mijloc sigur. Purgativ sigur, inerția cro-
nică a intestinului gros, la lipsa de scaun
purgativ fără dureri, este thea întăritoare
de stomac „Centauria“ a farmacistului
Kossuth.*

Cutia de probă 1 cor. 20 fil.

Cutia mare . . . 2 cor. — —

În contra tusei, catarului (troahnă) ră-
gușlei, flegmei și iritațiunii gâtului este de
un efect eminent, pastilele de pept „*Se-
nega*.“ Prețul 1 cor. Se pot căpeta în far-
macia la „*Maria Fecioară*“ a farmacistului
Kossuth Pál, Arad, piața Boros-Béni Nr. 15.

Petreceeri.

Invitare. Sodalii industriași Români din Lipova sub conducerea D-ului învățător din loc Iuliu Putici aranjează Lună a doua zi de Rusale, la 1730 Maiu în localitățile Hotelului „Regele Ungariei“ Producțiune Teatrală-Musicală la care P. T. și stimata familie cu onoare se invită. Comitetul aranjator. Prețul de intrare: Locul I. (rîndul 1—2) 1 cor. 20 fil.; Locul III, (r. 3—5) 1 cor.; Locul III. (rîndul 6—8) 80 fil.; Loc. de stat: 60 fil. Bilete să pot căpata înainte în ori-ce vreme la Df Iuliu Onu învățător în loa și seara la cassă. Suprasolvirile se cvitează publice.

Corul Românilor din Huuedoara spriginit de tinerimea română din comitat cu ocazia escursiunilor ce face aranjează **Concert și Producțiune** în Petroșeni la 1629 Maiu 1904 (în prima zi de Rusali) în sala hotelului „Wagner“ din Petroșeni. Inceputul concertului seara la ore 7^{1/2}. În prima zi de Rusali: Corul va cânta liturgia în biserica română gr. cat. din Petroșeni — fiind present I. P. S. Sa Episcopul Lugojului Dr. Vasile Hossu. A doua zi de Rusali: Corul va cânta liturgia în biserica română gr. or. din Petroșeni. Tot a doua zi de Rusali escursiune la Surduc și Păiuș. Prețul de intrare: de persoană 2 coroane. — De familie 4 coroane.

Reuniunea română de cântări și musică din Lugoj. Din incidentul sfîntirii de biserică în comuna Mramorac, (comitatul Timiș) la 1639 Maiu (întăia zi de Rusali) aranjează **concert** la care Vê invită cu tot respectul. Comitetul aranjator din Mramorac. Inceputul la 8 ore seara. Prețurile de intrare: I. Loc de șezut: 1. 3 cor.; Loc. II. 1 cor. 60 bani. II. Loc de stat: 60 bani. Oferte marimoase să primesc cu mulțămă și să cuatează be cale publică. Venitul destinat fondului bisericeii gr. or. române din Marmorac.

Apel. Onoratul public, care voiește a participa la sfîntirea bisericeii noastre la 1629 Maiu 1904 prima zi de Rusali, binevoiesc în interesul său propriu, a se însinua cât mai ingrabă pentru banchet, concert, lucuință și trăsură dela gară.

Actul sfîntirii se servește prin Prea Sfințitul Domn Episcop.

Ceremoniile liturgice le va esecuta corul renumit alui Vidu.

După amiază la 1^{1/2} oră se va da banchet, seara la 8 ore va da corul lui Vidu concert.

În numele comitet. par. și a comitetului aranjator.

Cu deosebită stimă

Adam Bojin,
preș.

Economie.

Arad, 25 Maiu.

O. M. K. E. Inițialele acestea înseamnă reuniunea regnicolară a comercianților, care prima zi de Rusali și-a ținut adunarea de constituire în Budapesta. De trei ani de zile țin deja agitațiunile în presă și în adunări pentru înființarea acestei reuniuni, care acuma a luat ființă. Ideia înființării reuniunii a primit impuls întâia oară din conflictul de interese a marilor proprietari constituiți în societate agrară cu comercianții, cari se vedeau primejduiți mai ales prin înființarea reuniunilor de consum, principalul punct din progamul agrar. Acțiunea agrarilor purcedea nu-l vorbă dintr'o pornire mai nobilă: a scăpa comerțul din monopolul ovreilor, cari sărăcesc populația, cum însă reuniunile acestea stângenesc în adevăr ori-ce inițiativă privată, comunitatea de interese i-a strâns și pe comercianți pe toți la olaltă.

În fruntea mișcării s'a pus ovreiu Sándor Pál deputat dietal care a și fost acum ales de președinte al reuniunii.

În discursul său ovreiu a atacat instituțiunea de consum și ca se producă mai mult efect le-a solidarizat și pe cele ale

catolicilor cu a naționalităților române, sârbe, slovace cari toate sunt un pericol pe corpul națiunii.

Asociațiile — a zis Sándor Pál — sunt în multe casuri, arme primejdioase în mâinile unor tendențe politice și sociale retrograde și nu arareori în **mâinile agitațiilor naționaliste antimagiare.** În liniște se petrece opera distrugerii și poporul, mereu mereu, devine o jucărie neputincioasă, fără voință, a asociațiilor cari urmăresc scopuri politice. **Asociația de consum creștină, cea sârbă, română și slovacă înseamnă primejdie pe corpul națiunii.**

Din nefericire noi Români avem puține asociații de consum și chiar și acelea ce le avem nu s'au putut destul de bine validita. Cu regret trebuie s'o mărturisim aceasta — deși nu suntem adversarii inițiativei private — suntem însă convinși de un lucru: **cea ce îl doare pe Sándor Pál n'ar. putea fi decât în folosul nostru.**

Reuniunea s'a ocupat apoi cu diferite probleme cari interesează comerțul, într-alte s'a pronunțat **pentru teritorul vamal independent** și s'a accentuat necesitatea d-a se afla căile cari conduc spre piața circulației universale.

Seara s'a ținut în sala restaurantului Royal banchet, la care a participat și ministrul de comerț **Hieronymi.** S'au ținut mai multe toast.

— **Institut de bani — nou.** Din Elisabetinul Timișorii primim un apel semnat de membrii direcțiunii Reuniunii de păstrare și anticipare „Coroana“ formați în comitet de fondare pentru înființarea unui institut de credit și economii pe acțiuni în Timișoara-Elisabetin, sub numele „Coroana“ cassă de păstrare. Capitalul social este proiectat la 100.000 cor., împărțit în 2000 bucăți de acțiuni, a 50 cor. Subscrierea acțiilor se încheie cu 31 Octomvrie 1904. La subscrierea acțiilor sunt de a se plăti 10% din valoarea nominală a acțiilor notificate, adică după fie-care acție 5 cor. La 30 de zile după adunarea generală constituantă 20% eară restul capitalului de acțiuni se va solvi până la finea anului 1905.

Noul institut va primi toate activele și pasivele actualei reuniuni de păstrare și anticipare „Coroana“.

— **Pericolul galben din punct de vedere economic.** S'a discutat în timpul din urmă în presă despre o eventuală intervenție a Chinei și s'a vorbit de pericolul galben. Economistii ne progresează triste catastrofe în urma unei invasiuni chineze. Cu deosebire invasiunea lucrătorilor chinezi ar produce reducerea considerabilă a salariilor. Lucrătorii chinezi muncesc 10—11 ore pe zi și li-se plătesc salare derisorii. Unui pantofar i-se plătește 66—88 centime. Tipograful 1 franc 10 centime, patronul însă nu e obligat, de cât să le dea hrana. Mecanicii se tocmesc cu 11 franci pe săptămână, pe când ajutoarele lor primesc 66 centime pe zi. În fabricile de țesătorie de bambac lucrătorii sunt plătiți cu 45—88 centime. Când te gândești, că din lefurile acestea lucrătorii chinezi pot să trăiască, este ușor de înțeles, că Americanii au interzis imigrarea lor. În San-Francisco însă reușiră mai înainte a monopolisa aproape toate spălătoriile de rufe.

Dare de seamă și mulțumită publică.

Din incidentul pensionării D-nei Inv. Emilia Bodrogean am întreprins o colecție pe la fostele eleve și stimătoare ale D-nei Emilia Bodrogean și la aceasta colectă au binevoit a contribui:

Di Ioan Ardelean, Livia Cioclan, cu câte 10 cor.; D-nele Dr. Adri Ispravnic, Mărioara Manuilă, cu câte 8 cor.; Surorile Moldovan 6 c. Dr. Livia Cosma, Dr. Florica Brudan, D-șoara Natalia Giorogariu cu câte 5 cor.; Rosalia Momak, Aurelia Veres, cu câte 4 cor.; Eliția Pașcă, Olga Gorici, cu câte 3 cor.; Elena Goldiș, Dani-

ția Nicorescu, Letiția Roja, Draghina Bodrogean, Misirea Tămășdan, Sida Aconi, Erminia Giorogariu, Sofia Geran, Maria Crișan, Elena Roja, cu 2 cor.; Elena Mara, Maria Igr sau, Floarea Silvia Russu Terenția Giorogariu 1 cor.; Rotar, Livia Ponta, Georgina Giorogariu, cu 1 cor.; Alexandra Puta 40 fil.

De tot am incassat suma de 99 cor. din care sumă s'a comandat posa D-nei Bodrogean în mărime naturală cu prețul cor. o tavă de argint în preț de 50 cor. și vase de maiolică pentru flori în suma 40 fileri, cari cadourile au fost predate D-nei Bodrogean. Primească și pe aceasta cale mulțumită toată și toți aceia, cari au binevoit a tribui, pentru cumpărarea acelor cadouri ca fi o suveniră plăcută D-nei Bodrogean.

Pecica-română, la 21 Maiu 1904.

Elena Bodrogean
învățător

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de secretar „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ se deschide concursul termenul de 15 Iulie 1904 st. n.

Agendele împreunate cu postul de secretar I sunt înșirate în §. 28 al statutelor Asociațiunii în sensul acestui §. secretarul I fiind directorul cancelariei Asociațiunii și referentul cauzelor științifice — literare, concurenții vor avea să justifice atât activitatea lor științifică literară cât și activitatea lor administrativă de până aci, și îndeosebi să dovedească calificațiune academică cunoscând limba română, maghiară și germană.

Secretarul I nu va putea ocupa și alte posturi.

Retribuțiunile anuale ale secretarului I sunt de cor. 2400 — și bani de cuartir costă.

Concurenții vor avea să înainteze cererile lor la adresa comitetului central cel „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ în Sibiu (Nagy-Szeben) etc. Morii așezării.

Din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru lit. rom. și cultura popor. român“ ținută în Sibiu la 12 Maiu 1904.

I. Sterca Șuluț, Dr. Diaconescu
president. secretar.

P. S. Suntem curioși a ști, ce va fi în rezultat comitetul să publice acest nou concurs oare-ce știm că s'au prezentat două reflecții ambiu bine cunoscuți și apreciați de publicul mănesc pentru a putea îndeplini rostul din acest concurs.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

100 bucăți

de

Propise de școală

cunoscută peste tot locul, costă **una coroană** pe lângă trimiterea anticipativă a prețului plus porto poștal de 30 fileri expeditează se face franco sub legătură în blocuri pentru a fi scutite contra frângerii: 100—750 bucăți francarea se face pe 72 fileri. Cu rambursă speșele de expediție sunt cu mult mai mari.

Biourul de administrațiune al

Ingusz I és Fia.

Arad

A v i s.

Inprotocolându-se firma institutului nostru „Ciacovana“ institut de credit și economii societate pe acțiuni în Ciacova, având onoare a aduce la cunoștință On. publicului cumcă institutul nostru și-a început activitatea în Ciacova cu datul de 9 Maiu 1904 st. n.

Direcțiune
246 1-

Editor-proprietar: George Nichin
Redactor responsabil: Ioan Russu-Șirianu.

Bani

226

ca împrumut pe amortisație cu

4%

oferim prin Institutetele de bani de primul rang din Budapesta și străinătate până la $\frac{3}{4}$ a valorii la I. și II. loc dela 15—65 ani.

Credite personale!

Preoților, ofițerilor, ofițianților de stat și privați, comercianților, industriașilor se acordă împrumuturi cu și fără garanții dela 1—15 ani culant și discret.

Convertiri de bancă la debitorii private.

MELLER LAJOS ÉS TÁRSAI

Comisie de bancă.

BUDAPEST, David-utca 15. (Firma improtocolată.)

Acord grabnic

Împrumuturi hipotecare de bani

pe bunuri cu 4% și 4 $\frac{1}{2}$ %, pe case din Arad-centru cu 4 $\frac{1}{2}$ —4 $\frac{3}{4}$ % pe lângă o amortisație de 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 și 50 ani în condițiuni favorabile până la cea mai înaltă valoare posibilă.

■ **Converteți împrumuturi vechi.** ■

La dorință anticipez spesele pentru intabulație.

Sub dorința unei operațiuni de 10 ani am dovedit că sunt capabil să reglez și cele mai combinate afaceri și să satisfac pretensiunile cele mai scrupuloase. Să nu întrelese deci nici un proprietar ocaziunea de a profita de referințele actuale favorabile de bani la ușurarea poverii de interese (camete).

Cu plăcere servesc cu deslușiri în biroul meu din:

ARAD, Boros-Béni-tér 22 szám.

în birourile mele filiale: 215

Bichis-Ciaba Berényi-ut și Măcău (Makó) Aradi-utca.

Institutul d. acordare de împrumuturi
pe imobile și credit fonciar al lui

Szücs F. Vilmos.

CAFENEAUA DE ELITĂ.

Asztalos Sándor-utca.

Azi celebrul și cel mai destoinic umorist
PAUL JACK ca Funkelstein
dă o mare reprezentație

PAUL JACK

ca parodist de teatru.

PAUL JACK, ca veteran.

PAUL JACK,

... cele mai proaspete noutăți din Arad. ...

SURORILE DJELMA.

balerine maghiare italiene, franceze și ruse.

MICZI MILLA,

cântăreață-chansonette.

BÉKEFY JOLÁN,

excentricque

FENYVESI MATILD, cântăreață magh.

TAMÁSY JÓZSEF,

cântăreț maghiar.

INCEPUTUL LA 8 ORE.

Cu stimă: **DIRE' TIUNEA.**

Casa de modă p. dame și bărbați
KOPETKO KÁROLY jun.

ARAD, Templom utca, palatul minorităților.

Recomand binevoitoarei atențiuni a M. O. preoțimii depositul meu bogat asortat cu postavuri pentru reverenți, la care acestea se pot câpăta pentru preț echitabil cum n'a mai fost și în calitatea cea mai bună.

Casa de modă pentru dame și bărbați a lui

KOPETKO KAROLY jun. 142

ARAD, Templom utca, palatul minorităților.

Apărare contra arșiței soarelui!

Am onoare a vă recomanda cu sosirea sezonului de vară

Rolurile de fereastră americane

construcția cea mai bună.

Acese roluri, care sunt construite din lenngradl calitatea cea mai escelentă,

sunt provăzute cu mecanism automobil

sunt foarte durabile și se opresc la ori-ce înălțime.

Prețurile după mărimea ferestrelor 3-60, 5— cor. și mai sus.

Mai departe

asortiment bogat în cămăși de turiști de vară,

pălării de paie, umbrele p. bărbați și femei.
pentru prețuri senzațional de eftine.

La cumpărări de 10 coroane se acordă un tablou în
mărime naturală de 3 coroane 247

ZIMMERMANN és EISELE

LA „PAPAGALUL VERDE“ (Zöld papagály).

ARAD, Andrásy-tér és Weitzer János-utca sarkán.

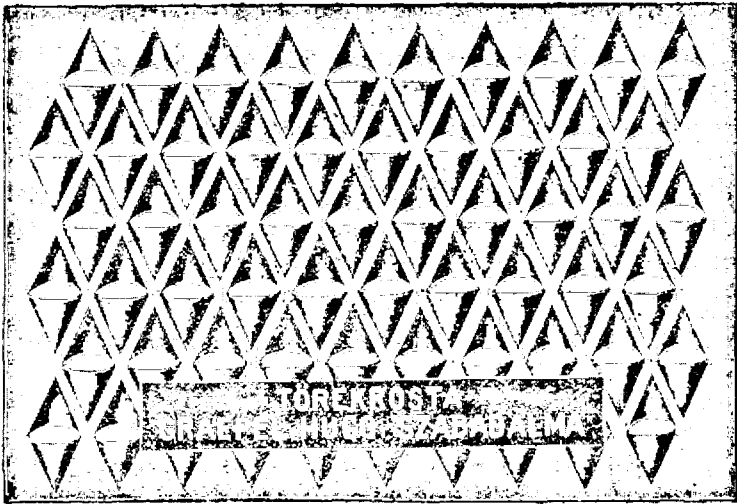
Nou ciur de ales sămânța

din plăci de fer aplicabile la mașini de îmblățit

Prin fabricanții de mașini

GRAEPEL HUGO

BUDAPESTA, V. Váci-ut 40--46.

Cu succesul cel mai strălucit probate,

Oricărui interesat îi se trimite

descrierea amănunțită și un model.

Mă învoesc să dau pentru probă acest ciur la oricare
mașină de îmblățit pe 14 zile, la casă nu convine
să o reprimesc.

Biuroul de arhitectură
al lui

BIRÓ ERNŐ, arhitect

— ARAD, Eötvös-utca 17 —

Pregătește ori-ce fel de planuri
și acceptază tot felul de lucru apar-
ținător în sfera arhitecturii mai
înalte.

217

În binevoitoarea atențiune a publicului din provincie

Hotel Nádor

ARAD, Andrassy-tér Nr. 4.

Odale curate și aranjate din nou dela 1-60 cor. În
Serviciu prompt și ireproșabil.

218

TÖRÖK MÁRTON
proprietarul hotelului.

Pravălia:

Andrassy-tér 13.
Palatul minorităților.
Nr. telefonului 333.

La șeșe expoziții distins cu premiul I.

Kohn József

A R A D.

Atelierul fabricii
Batthyány-utca
Casa proprie.
Nr. telefonului

La șeșe expoziții distins cu

Tinicher de reliefuri de cîine și ornamentală pentru edificii.

INTREPRINDERE p. CONSTRUIRE DE CANALURI, APADUCTE, ODAI p. BAI și INSTALARE de CUPTOARE p. INCALZIT

Fabricare de mărfuri de metal.

Institutul de galvanisare electro-chemică, de obducțiune galvano-plastică
cu argint, nickel, cupru (aramă) și de cizelare metal

Fabricare de dulapuri pentru gheață p. scopuri de economie domestică, de măcelării, conditorii și industriale.

Construcție proprie de dulapuri pentru gheață de sticlă.

și de dulapuri descomponibile pentru gheață captușite cu cîine tare, cari și cu puțină gheață sunt în stare a păstra un grad maximal de
Mare deposit de tot felul de articoli pentru economie domestică și pentru culine și de vase de fer. de tinichea și emailate, de lămpi de
pendente. Căzi pentru băi, căzi pentru copii, dușuri, atât pentru economie de casă cât și pentru stabilimente de băi.